

Kompetens
Centrum
Energetiska
Material

Utbildning
Innovation

Forskning

Tuffare prioriteringar för FMV

Prioriteringar förändras när FMV, Försvarets Materielverk, ska spara nära en miljard.

Om det kunde generaldirektör Gunnar Holmgren berätta när han gästade KCEM:s årskonferens på Örebro slott den 9 mars.

FMV kommer fortsättningsvis helst köpa in redan tillgängligt material, och i andra hand utveckla material tillsammans med andra länder. Först i tredje hand ska man arbeta med egen utveckling.

Nu finns FMV på 17 orter. Antalet kommer att minska. Om Karlskoga kunde han inte ge besked mer än att "det blir svårt att uppfylla

- Vi har inte tid och pengar för att utveckla eget materiel som tidigare, sa generaldirektör Gunnar Holmgren, FMV.

etableringsbeslutet samtidigt som man ska spara".

Vidare underströk Holmgren vikten av kunskapsöverföring inom sektorn inför kommande pensionsavgångar.

FMV ska ha ett större engagemang i standardiseringsarbetet i framtiden, allt för att underlätta för industrin på exportsidan.

Målet fortsättningsvis är att industrin ska ha ett större ansvar för ammunitionsutvecklingen, sa Holmgren.

KCEM prisade Saab Bofors Dynamics

Utvecklandet av en robotcell för pressning, planing och kontroll av detonatorer utsågs till Årets Innovation 2005.

Priset om 20 000 kronor tilldelades den projektgrupp på Saab Bofors Dynamics, som ligger bakom innovationen.

Ulrika Malmgren på företaget fick mycket

förvånad mottaga pris och blomster, och berättade att ASEA-roboten (kallad "Robban") höjt nivån på avdelningen rejält.

"Robban" ersätter en operatör, och har bidragit till en bättre arbetsmiljö, ur både ergonomisk- och säkerhetssynpunkt, en bättre och jämnare kvalitet på produkten samt mer "High Tech" på avdelningen.

- Priset kommer verkligen till användning och det kommer att bli mycket uppskattat, sa Ulrika. Hon berättade också att man jobbat väldigt hårt i gruppen för att förverkliga idén om roboten.

- Jag har inte varit med och kläckt innovationen, men jag har varit med och jobbat med den, förtydligade hon.

Ulrika Malmgren blev helt överraskad över innovationspriset om 20 000 kronor som hon för arbetsgruppens räkning fick mottaga av KCEM:s vd Erik Nilsson.

I det här numret:

Innehåll	Sidan
Gidlund om Karlskoga och tekniksatsningen	2
- Viktigt med effektivare harmonisering i EU	2
Rekordstort intresse för utvidgat EU-projekt	2
Nya valmöjligheter breddar KY-utbildning	3
Möt Energetiske profilen Lennart Johansson	4
"VD-rutan"	5
KCEM kalendarium	5

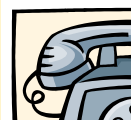

**TRE NYA
MEDLEMMAR!**

**KCEM välkomnar
tre nya medlemmar:
Dyno Nobel,
Kimit och
Scandinavian Sealift**

Detta projekt delfinansieras av Europeiska Unionens strukturfond Mål 2 Västra och Innovativa åtgärder

Vill du komma i kontakt med redaktionen? Ring 0586-847 40. Eller skriv ett e-mail till: info@kcem.se

Ansvarig utgivare Erik Nilsson

Forskningscentrum ska stärka Karlskogas roll för landet

- En tätare kontakt med företagen för att kunna erbjuda rätt utbildning som möter de behov som finns.

Rektorn vid ORU, Örebro universitet, Janerik Gidlund, gav sin bild av framtiden

Janerik Gidlund, rektor vid Örebro Universitet.

då han gästade KCEM:s årskonferens. Situationen i dag är svår för många högutbildade, men rektorn förespråkade en dialog med företagen för att på bästa sätt tillgodose behoven på arbetsmarknaden. Dock handlar det inte bara om att företagen ska lämna beställningar, utan det handlar om att utbyta meningar och lyssna på varandra, poängterade han.

Med tanke på att Karlskoga är en spännande och kompetensrik miljö vill

ORU se en satsning på teknikområdet här.

Beskedet om 27 miljoner till ett forskningscentrum kom veckan efter årsstämman. Det innebär som Gidlund också förespråkade ett stärkt samarbete mellan industrin och universitetet. Under tre år inriktas forskning och utbildning på modellering och simulering.

- Viktigt med en effektivare harmonisering av regler i Europa

- En fortsatt utvidgning, en ny strategi för tillväxt och fler jobb samt en effektivare harmonisering av regler. Det är några av utmaningarna EU står inför.

Charlotte Nyberg, ansvarig för EU-frågor vid svenskt Näringsliv, pekade ut en rad fördelar för svenska företag i och med EU-medlemskapet. Hon berättade också

om det lobbyarbete som bedrivs i Bryssel.

- Det kostar pengar för företagen att vara där och påverka, men det är också viktigt att vara

med och se till att det skapas bra regleringar. Det är nämligen standarder vi vill ha, inte regleringar.

- Vi har hög utbildningsnivå men brist på spetsutbildningar i Sverige, påpekade Charlotte Nyberg, Svenskt Näringsliv.

Årskonferensen är mycket värdefull även då det gäller att knyta nya kontakter. KCEM noterar ett ökat intresse för deltagande.

NY DISPOSALKONFERENS I HÖST

Den 13-14 november arrangeras ytterligare en disposalkonferens i Sektionen för detonik och förbränning och KCEM:s regi. Detta sker i Katrineholm.

Många intressanta och högaktuella talare har anmält sig hittills, bl.a. Adrian Wilkinson, UNDP, som ska tala under följande rubrik: *Surplus Ammunition Disposal—The Threat, International Response and Options in South Eastern and Eastern Europe.*

Rekordstort intresse för ökat samarbete

KCEM fortsätter att satsa på ett europeiskt samarbete.

EUExcert-projektet som bedrivs inom Leonardo da Vinci-programmet avslutas i sommar.

Men den respons som delegater från olika länder gav vid det seminarium som arrangerades på Cranfield University i England i fjol har stärkt de samarbetande parterna i förvisningen om att man fokuserar rätt.

Det finns ett behov av och en vilja att säkra kompetensen inom explosivämnessektorn i hela Europa, och fler vill delta i det nya projektet. 15 partners har visat intresse för ett samarbete kring bland annat arbetet med en explosivämneslicens, med det europeiska datakortet som förebild.

Om Programkontoret ger klartecken till projektet, startar det efter sommaren.

POTENTIELLA PARTNERS nytt projekt KCEM, Sverige,
Paradubices universitet, Tjeckien
Sprengschule Dresden, Tyskland
Technical Inspectorate, Estland
Union Española de Explosivos, Spanien
Kemia, Finland
EFEE, European Federation of Explosive Engineers (europeisk partner, representerad av Frankrike)
Nitrex, Italien
NAMMO RAUFOSS A/S, Norge
University de Coimbra, Portugal
APeL FOU AB, Sverige
Lärcentrum Masugnen, Sverige
IN, Industrianställda i Norden (representerar även den europeiska organisationen EMCEF)
YFIND, Industri- och Kemigruppen, Sverige
Cranfield University, Storbritannien

KY-utbildningen, en framgång med fler alternativ

KY-utbildningen för explosivämnessektorn har blivit en stor framgång.

Nytt för i höst är valbara moduler som ytterligare ökar flexibiliteten i utbildningen:

- [Explosivämneskunskap](#) i två delar om sammanlagt 3 poäng,
- [Brandfarliga varor](#) (4 p.)

- [Elektronik grunder](#) (1 p.)
- [Styrteknik 1](#) (2 p.)
- [Styrteknik 2](#) (2 p.)
- [Grundkurs fredsmässig ammunitionsröjning](#) (5 p.)

Den nya utbildningen startar den 18 september. Sista ansökningsdag är den 1 juni.

Magnus Sjöberg, samordnare vid utbildningsanordnaren Lärcentrum Masugnen i Lindesberg, berättar att det redan nu kommit in en del förfrågningar om utbildningen trots att man ännu inte påbörjat marknadsföringen.

Den 21 juni 2006 avslutas den nuvarande KY-utbildningen med en ceremoni på Masugnen i Lindesberg.

Man känner sig betydelsefull som KY-student

- En av de största fördelarna med utbildningen är att man träffar så många man har nytta av i framtiden: viktiga personer inom branschen, chefer, ledningsgrupp, föreläsare och andra.

Det säger Andreas Lundmark, 19-årig KY-student från Karlskoga, som i juni avslutar sin ettåriga utbildning.

Andreas kom direkt från gymnasiet tekniska program, och är mycket nöjd med att hitta en utbildning som är så inriktad på arbete. Att studera på högskolan

- Lärarna på KY är mer inriktade på att hjälpa oss studenter än vad de är på gymnasiet, säger Andreas Lundmark, 19 år.

lockar inte alls

Andreas, som är yngst av KY-studenterna, uppskattar åldersspannet i gruppen.

- Det ger erfarenhet, och man växer några storlekar!

Det är skönt att få bli behandlad som vuxen i en utbildning, tycker han, och jämför med hur det var på gymnasiet. Men det handlar också om mer än så, nämligen att känna sig betydelsefull.

"Det känns att man är betydelsefull för att man går KY-utbildningen"

Trots att han är Karlskogabo, kände han inte till vad som hände på Björkborn, mer än att "det smälldes där". Han trodde arbetet var inriktat på mekanik, arbeta med stål, svarv och fräs.

- Men nu har jag fått en väldigt insikt. Innan informationen på Arbetsförmedlingen hade jag inte tänkt mig att söka dit, men nu är jag glad över att jag hade förmånen att bli antagen.

- Var och en måste vara beredd att höja kunskapsnivån

40-åriga Gunilla Wikström har aldrig dragits till det traditionellt kvinnliga. Tidigare studier har varit inriktade på el-tele och styr- och reglertekniker, och hon är mycket teknikintresserad.

- Men jag tror inte att det är ett måste för att gå den här KY-utbildningen. Däremot måste man kunna tänka sig att jobba inom industrin. Det är så man måste resonera. Det är ju en särskild sorts arbete och en särskild miljö.

En del vuxna känner tveksamhet

till att börja studera igen, kanske pga. minnen från barndomens skolgång. Men den Kvalificerad Yrkesutbildningen är annorlunda uppbyggd och påminner inte om den traditionella skolan.

Teori och praktik integreras, och det är lätt att förstå nytan med studierna. Det ökar motivationen i sin tur. Gunilla är inställd på att läsa också i framtiden, även om hon förstås hoppas på en anställning efter att utbildningen avslutas i juni.

Gunilla Wikström känner glädje över att få lära något nytt och uppskattar nätverket.

- Informationsflödet är sådant i dag, och så mycket händer, att man måste vara beredd att bredda sig och sina kunskaper.

- Det går inte att säga "jag ska aldrig mer läsa", för var och en måste hänga med och vara beredd på att höja sin kunskapsnivå.

Energetisk Profil

KCEM presenterar Lennart Johansson Dyno Nobel, Gyttop

Namn: Lennart Johansson

Utbildning: Ingenjörsexamen, Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg, med inriktning Kemi. Examen 1971.

Jobb: Arbetar för tredje gången vid Dyno Nobel i Gyttop, nu som Senior Manager med utveckling av arbetssätt och val av projekt. Driver och deltar dessutom i ett antal projekt.

Fritid: Om du frågar på sommaren så svarar jag vatten, båt och stugan vid skärgården i Kristinehamn. Frågar du på hösten svarar jag jakt och på vintern skidåkning. Jag tycker dessutom om musik, att resa, uppleva storstäder och mycket annat.

- Jag har inte varit längre än fem år på en position, och det tycker jag är lagom. Först tar det några år att lära sig ett yrke, och sedan har man nytta av entusiasmen i ytterligare några, kanske tre, år. Efter den tiden upprepar man mest samma saker. Därför har det varit så fantastiskt för mig att ha kunnat få andra uppgifter efter några år. På så sätt kan man hålla entusiasmen vid liv.

Lennart Johansson arbetar i dag med projektverksamhet, ett utvecklingsarbete som erbjuder variation. Ytterligare tre — helt självgående — personer finns på samma avdelning.

- Jag längtar inte tillbaka till tiden på Nobelverken då jag ansvarade för 1000 man. En sådan stor organisation bäddar för missförstånd.

Det handlar mycket om relationer. Närhet ger effektivitet, menar Lennart. Att ta med sig en kaffekopp och slå sig ned vid en kollega i tio minuter skulle motsvaras av veckovis kommunikation med e-brev. Fast ur informationssynpunkt är IT oslagbart, poängterar han. Närhet är också något man eftersträvar när det gäller forskning och produktion. Framtida samarbete med högskolor och universitet är därför mycket viktigt!

Lennart har alltid engagerat sig i säkerhetsfrågor. Att lägga in alla uppgifter om störningar i arbetet — som han definierar som alla de gånger man utbrister ”fan, nu hade jag tur”, dvs. när man inte har haft full kontroll — är en mycket god hjälp eftersom man då kan lära av misstagen.

- Man måste fundera över om rutiner ska ändras, om man ska jorda något för att undvika gnistor eller om man ska ändra någon arbetsprocedur. Det är ju *förbättringen* som är intressant!

När det gäller arbetet med säkerheten är riskanalyserna ett ovärderligt hjälpmedel. Idealet är när de erfarna arbetar jämte de nya, för det är av samtalet kring potentiella risker som man lär sig bäst.

Lennart Johansson kom till Gyttop för mer än 30 år sedan. Han arbetade då med produktionen vid Nitroglycerinaktiebolaget. Folk levde väldigt nära varandra här, upptäckte han. Inte alls som hemma i Trollhättan. Det var motionsgymnastik och fotoklubb och en hel del därtill vid sidan av arbetet.

- Jag blev väldigt väl mottagen när jag kom, minns han, och nämner Sven Rosell, chef för sprängämnesfabriken, som den mest betydelsefulla personen för hans yrkeskarriär. Ingen har lärt mig så mycket om explosivämneshantering som han.

Lennart har förutom de tre omgångarna på Dyno också arbetat på ett raffinaderi i Lysekil och under tio år verkat på Nobelverken i Karlskoga. Vad gäller framtiden för branschen tror han på att bjuda in ungdomar för att visa vilken entusiasm som finns i industrin och vilken typ av arbetsplatser som finns. För arbetet i dag består av många olika moment. Det handlar om allt från råvaruplanering till kvalitetskontroller. Medarbetarna är fabrikörer i dag.

Han tar gärna plats intill bergssprängaren vid Nora torg, som den här dagen är klädd i snö. Lennart Johansson, Senior Manager vid Dyno Nobel i Gyttop, detta nummers profil.

Sverige ligger långt framme i det hänseendet, menar han.

Nitroglycerinaktiebolaget (senare Nitro Nobel, som köptes upp av Dyno Nobel 1986) var Alfred Nobels första företag. Hans andra var tyska Dynamit Nobel och det tredje var Nobel Explosives i Ardeer, Skottland. Nobel Explosives blev senare ICI (som sålde ut explosivämnesdelen, som fick namnet Orica). Alfred Nobels tredje företag har tidigare köpt hans andra bolag (Dynamit Nobel) och är nu på väg att köpa hans första företag Nitroglycerinaktiebolaget, som ingår i Dyno Nobel.

Nu blir alltså Nobels tre första företag samlade igen. Vilka förändringar det för med sig vet han inte, men bergsprängning kommer att efterfrågas även i framtiden! Och förbättringar kommer det att bli både vad gäller detonik i stort, sprängmedels- och tändmedelsutveckling samt säkerhet ur flera aspekter.

Lennart gläds mycket över medlemskapet i KCEM, som han beskriver som en bra intresseorganisation med en ovärderlig uppgift när det gäller utbildningar, som remissinstans och kompetensnätverk m.m.

Erik Nilsson
 VD, KCEM AB
Telefon: +46 (0) 586 84 741
Mobil: +46 (0) 73 668 29 75
E-post: erik.nilsson@kcem.se

Erik Nilsson, VD

Sofie Andersson
 Ekonomi och redovisning
Telefon: +46 (0) 586 84 743
Mobil: + 46 (0) 73 668 29 76
E-post: sofie.andersson@kcem.se

Sofie Andersson

Klas Nyberg
 Forskning och innovationssupport
Telefon: +46 (0) 586 84 745
Mobil: + 46 (0) 73 668 29 77
E-post: klas.nyberg@kcem.se

Klas Nyberg

Hasse Ahlgren
 Kurser
Telefon: +46 (0) 586 84 744
Mobil: +46 (0) 70 537 37 55
E-post: hans.ahlgren@kcem.se

Hans Ahlgren

Hans Wallin
 Kvalificerad yrkesutbildning, EU-Excert
Telefon: +46 (0) 586 84 742
Mobil: +46 (0) 70 566 73 92
E-post: hans.wallin@kcem.se

Hans Wallin

”VD- rutan”

KCEM:s positiva utveckling består. För fjärde året i rad har utveckling skett inom samtliga våra verksamhetsområden.

Det som är speciellt glädjande är att antalet uppdrag ökat påtagligt. Uppdragen kommer från såväl medlemsföretag som icke medlemsföretag. För närvarande har vi uppdrag främst i form av företags- och myndighetsinterna kurser och tekniskt stöd.

Den nyligen genomförda Årskonferensen hade uppenbarligen ett intressant innehåll eftersom antalet deltagare ökade markant jämfört med konferensen i fjol. Vår målsättning är att även i fortsättning bjuda in spännande och intressanta föredragshållare.

En annan glädjande information som kommit till vår kännedom är ett nystartat företag med anknytning till det energetiska området. Personerna som startat verksamheten har bl.a. deltagit på vårt innovationsseminarium.

Till sist du har väl inte missat att den fjärde konferensen om ”Disposal” går av stapeln i november. I samband med konferensen kommer det att finnas möjligheter att besöka Vingåkersverken.

Med energetiska hälsningar
 Erik

KCEM Kalendarium 2006

KCEM aktiviteter	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September
Forskarskola, industri doktorander	Forskningsråd sammanträder 27/4 Karlstad Universitet					
KY -utbildning	KY utbildning pågår – Examen 21 juni 2006 1 juni ska ansökan vara inne för höstens utbildning					18 september ny KY-start
Kurser	Transportskydd Workshop			Explosiva förlopp 5-6/9 Livslängd 27-28/9		
Konferenser, seminarier	Säkerhetsforskning Maj 2006					
Innovationssupport	HotSpot 6/4 Karlstad	Besök vid universitet och högskolor				
Övrigt	EU Excert partnarmöte 4-5/4	18 maj Styrelsemöte KCEM och Intresseföreningen, bolags- stämma och föreningsstämma		Arbetsmiljöbokhandeln Samarbete med Prevent		

För detaljerad information om aktiviteter se KCEM: s hemsida. www.kcem.se
 (OBSERVERA att kalendariet ej omfattar hela KCEM: s kursutbud. För fullständigt kursprogram se KCEM: s hemsida)